

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar (Fi2023/02414)

Saco har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Leverantörskontrollutredningens betänkande En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43).

Betänkandet innehåller flera delar. Den första delen avser uppdraget att föreslå ett effektivt och tillförlitligt system för leveranstörskontroll. Den andra delen omfattar de övriga uppdragen som utredningen har haft; grunder för uteslutning av sökande till valfrihetssystem, rättsligt stöd för behandling av personuppgifter vid uppföljning av avtal samt krav på arbetsrättsliga villkor och begränsning av antalet underleverantörsled.

Saco fokuserar i sitt remissvar om offentlig upphandling på frågan om skyldigheten att ställa arbetsrättsliga villkor ska utvidgas. Idag finns bara ett sådant krav vid direktivstyrda upphandlingar. I betänkandet föreslås inga nya krav vid icke direktivstyrda upphandlingar utan utredningens bedömning är att effekterna ska utvärderas.

För Saco är det en självklarhet att skattepengar aldrig ska kunna gå till leverantörer som inte kan erbjuda goda anställningsvillkor. Det behövs kraftfulla insatser för att komma till rätta med dåliga arbetsvillkor på arbetsmarknaden, inte minst när det gäller användningen av offentliga medel. Staten och samhället köper in – upphandlar – för enorma summor varje år, motsvarande ungefär en sjättedel av BNP. Det behövs därför utökade krav på goda arbetsrättsliga villkor vid offentliga upphandlingar. Den behovsprövning som idag finns vid direktivstyrda upphandlingar kan också skapa merjobb och osäkerhet hos myndigheterna.

Den offentliga upphandlingen kan vara ett av våra viktigaste verktyg för att påverka samhället i önskvärd riktning. Några av de mål som vi generellt vill uppnå är att få valuta för våra skattepengar och att gynna en god konkurrens inom hela den europeiska marknaden. Men det får inte medföra en växande arbetslivskriminalitet eller att det underminerar villkoren för de som arbetar. Rätt använt skulle offentlig upphandling tvärtom kunna förbättra arbetsvillkoren på den svenska arbetsmarknaden genom bättre kontroll av leverantörer och krav på villkor som motsvarar kollektivavtal.

Arbetslivskriminalitet är ett allvarligt samhällsproblem. Mot bakgrund av att svensk offentlig upphandling omsätter cirka 900 miljarder kronor varje år vore därför rimligt med fler arbetsrättsliga krav vid upphandlingar. Även försäkringar och tjänstepensioner behöver omfattas av villkorskraven och inte enbart lön, semester och arbetstid. I betänkandet påpekas att den upphandlande myndigheten frivilligt kan ställa krav. Sacos uppfattning är dock att arbetstagares rättigheter vid upphandling av offentliga kontrakt inte ska behöva luta sig mot frivillighet och god vilja.

Saco avstyrker utredningens bedömning att inte införa en skyldighet att ställa arbetsrättsliga kontraktsvillkor vid icke direktivstyrda upphandlingar.

Med vänliga hälsningar
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Maria Rasmussen
Utredare